

Esmu dzimis 1951. gada 4. janvārī – divdesmitā gadsimta otrās puses pirmā gada pirmā mēneša pirmajā nedēļā. Tas bija ievērojams cīnītājs fakts, un laikam gan šā iemesla dēļ vecāki deva man vārdu Hadzime, kas tulkojumā no japāņu valodas nozīmē «sākums». Visos citos aspektos es biju tipisks vidējais jaundzimušais. Mans tēvs strādāja lielā biržas mākslu firmā, bet māte bija parasta mājsaimniece. Otrā pasaules kara laikā mans tēvs bija students. Viņš tika iesaukts aktīvajā armijā un nosūtīts karot uz Singapūru. Pēc kapitulācijas tēvs kādu laiku pavadīja karagūstekņu nometnē. Manas mātes māja nodega 1945. gadā B-29* uzlidojuma laikā. Viņu paaudze smagi cieta šajā ilgajā karā.

Tomēr tajā laikā, kad piedzimu es, nekas vairs neliecināja par bijušo karu. Japānā vairs nebija krāsmatu un nebija okupācijas armijas. Mēs dzīvojām nelielā un klusā pilsētīnā mājā, kuru mums piešķīra tēva firma. Māja bija uzbūvēta pirms kara, tā bija diezgan veca, taču pietiekami plaša. Dārzā

* B-29 – ASV bumbvedēji *Boeing* B-29, kas ASV Klusā okeāna gaisa kara flotes sastāvā sākot ar 1944. gada pēdējiem diviem mēnešiem veica sistēmātiskus gaisa uzbrukumus Japānas teritorijai.

auga priekš, tajā atradās pat mazs diķītis un dažas akmens laternas.

Mēs dzīvojām tipiskā provinciālā Japānas vidusšķiras pārstāvju pilsētīnā. Visi mani skolasbiedri mitinājās glītos, nelielos viendzīvokļa namos, kuru ārējās sienas bija savienotas ar vienā rindā celtiem tādiem pašiem viendzīvokļa namiem. Daži no šiem namiem bija mazliet lielāki par mūsejo, taču visām ēkām bija līdzīgi noformētas ieejas un visos dārzos auga priekš. Manu draugu tēvi strādāja algotu darbu kādā uzņēmējdarbībā vai arī nodarbojās ar privātpraksi kādā specialitātē. Gandrīz neviena no manu draugu mātēm nestrādāja algotu darbu. Gandrīz katram no viņiem mājās bija vai nu kaķis, vai arī suns. Neviena no maniem paziņām nedzīvoja daudzdzīvokļu mājā vai ires namā. Vēlāk mūsu ģimene pārcēlās uz citu pilsētīņu, taču tā gandrīz ne ar ko neatšķīrās no iepriekšējās. Tā rezultātā līdz pat brīdim, kad ieradās Tokijā un iestājos koledža, biju pārliecināts, ka visā pasaulē nav neviena cilvēka, kurš nedzīvotu vienģimenes mājā ar dārzu, neturētu kādu mājdzīvnieku un nedotos uz darbu, tērpies uzvalkā. Es nespēju pat iedomāties, ka eksistē arī kāds cits dzīvesveids.

Pasaulē, kurā es uzaugu, ģimenē parasti bija divi vai trīs bērni. Visi mani bērni draugi bija šādu tipisku ģimeņu locekļi. Viņi auga vai nu divbērnu, vai arī trīsbērnu ģimenē. Ģimene ar sešiem vai septiņiem bērniem bija reti sastopama parādība, taču ģimene ar vienu bērnu bija vēl lielāks retums.

Es biju šādas netipiskas ģimenes loceklis, jo biju saviem vecākiem vienīgais bērns. Šis fakts radīja man mazvērtības kompleksu, jo es jutu, ka atšķiros no pārējiem, man trūka kaut kā tāda, kas bija visiem citiem cilvēkiem un tika uzskatīts kā pats par sevi saprotams.

Man riebās jēdziens «vienīgais bērns». Katru reizi, kad dzirdēju šo apzīmējumu, jutu, ka man kaut kā trūkst, ka es neesmu pilnvērtīgs cilvēks. Frāze «vienīgais bērns» manās ausīs skanēja kā apsūdzība, kā manas nepilnvērtības apliecinājums.

Tajā pasaulē, kurā es dzīvoju, valdīja vispārpieņemts uzskats, ka vienīgais bērns ir vecāku izlutināts egoistisks glēvulis. Tas bija tāds pats fakts kā tas, ka vētras laikā barometrs rāda zemu gaisa spiedienu vai govīs dod pienu. Šā iemesla dēļ es jutos riebīgi katru reizi, kad cilvēki apvaicājās par manu brāļu vai māsu skaitu. Dzirdēdami, ka man nav ne brāļu, ne māsu, vaicātāji tīri instinktīvi nodomāja: «Vienīgais bērns, ak tā gan? Varu saderēt, ka tu esi izlutināts un glēvs egoists.» Šī automātiskā reakcija mani nomāca un sāpināja, taču vēl nomācošāks un sāpīgāks bija fakts, ka šī doma atbilda patiesībai.

Sešu gadu vecumā sāku apmeklēt pamatskolu un biju viens no diviem vienīgajiem bērniem šajā skolā, tāpēc es labi atceros šo otro vienīgo bērnu (tā bija meitene). Mēs bijām ļoti labi paziņas un mēdzām pārrunāt visus mūsu dzīves jautājumus. Mēs sapratām viens otru. Varētu pat teikt, ka es viņu milēju.

Viņas uzvārds bija Simamoto. Drīz pēc dzimšanas meitene bija pārcietusi bērnu trieku, un viņas kreisā kāja bija kliba. Bez tam viņa pārnāca uz mūsu skolu tikai piektās klases beigās. Salīdzinājumā ar mani Simamoto bija jāpārvar milzīgi smaga psiholoģiskā slodze, taču šīs slodzes dēļ viņa bija nesalīdzināmi izturīgāks un savaldīgāks vienīgais bērns. Viņa nekad nečinkstēja un nesūdzējās, nekad neizrādīja aizkaitinājumu, kaut gan šādam aizkaitinājumam iemeslu netrūka. Lai kas arī notika, viņa allaž saglabāja smaidu. Jo sliktāk viņai klājās, jo laimīgāk viņa smaidīja. Man šis smaids patika, tas mani mierināja un deva man drosmi. Viņas smaids it kā teica: «Viss būs labi. Tikai mazliet neatlaidības, un viss būs labi.» Katru reizi, kad

vēlākajos gados atcerējos Simamoto, pirmais, kas man nāca prātā, bija viņas smaids.

Simamoto izturējās laipni pret visiem. Cilvēki viņu cienīja. Šajā ziņā mēs bijām atšķirīgi, kaut arī abi bijām vienīgie bērni. Tas nenozīmē, ka viņa būtu patikusī visiem klasesbiedriem. Neviena viņu neķircināja un neapsmēja, taču, izņemot mani, viņai nebija neviena īsta drauga.

Laikam gan viņa bija pārāk aukstasinīga un savaldīga. Pārējie klasesbiedri droši vien uzskatīja viņu par vēsu un augstprātīgu meiteni, taču es atklāju ko citu – zem šīs maskas slēpās silta un viegli ievainojama dvēsele. Viņa atgādināja bērnu, kurš spēlē paslēpes. Viņa it kā bija paslēpusies pati sevī un vienlaikus cerēja, ka tiks atrasta.

Uzņēmums, kurā strādāja viņas tēvs, bieži pārcēla viņu darbā no vienas pilsētas uz citu pilsētu, tādējādi Simamoto bija apmeklējusi vairākas skolas. Neatceros, ar ko nodarbojās viņas tēvs. Reiz viņa man sīki izskaidroja sava tēva darba pienākumu būtību, taču man, tāpat kā vairumam bērnu, šādi izskaidrojumi bija pa vienu ausi iekšā un pa otru ārā. Atceros tikai to, ka tā bija kāda ar bankām, nodokļu administrēšanu vai ar kaut ko tamlīdzīgu saistīta profesija. Viņa dzīvoja tēva uzņēmuma piešķirtā namā, taču viņas māja bija lielāka par parastajām mūsu pilsētas dzīvojamajām ēkām. Tā bija rietumnieciska stila māja, ko apjoza zema un bieza akmens sēta. Virs sētas pacēlās mūžzaļu krūmu dzīvzogs, un pa tā spraugām bija redzams dārzs ar mauriņu.

Simamoto bija liela auguma meitene – gandrīz vienā garumā ar mani – ar glītiem sejas vaibstiem. Nebija nekādu šaubu par to, ka dažu gadu laikā viņa izvērtīsies par izcilu skaistuli. Tomēr tad, kad mēs iepazināmies, Simamoto ārējais izskats vēl neatbilda viņas dvēseles īpašībām. Šajā meitenē

jautās tāds kā līdzsvara trūkums, un nebija daudz cilvēku, kuri uzskatītu viņu par skaistuli. Viņā it kā mita divas personības: pieaudzis cilvēks un tūrais bērns, un tās abas nerikojās sinhroni. Šī īpatnība radīja cilvēkiem neērtības sajūtu.

Laikam tāpēc, ka mūsu mājas atradās ļoti tuvu viena otrai, jau pirmajā mēnesī pēc Simamoto iestāšanās mūsu skolā viņa tika apsēdināta vienā solā ar mani. Es viņai izskaidroju, kādas mācību grāmatas būs vajadzīgas, kādi kontroldarbi būs jāraksta katru nedēļu, cik tālu mēs esam apguvuši katra mācību priekšmeta vielu, kādā kārtībā skolēni tiek norikoti skolas tīrīšanas un ēdamzāles apkalpošanas darbos. Mūsu skolas politika paredzēja, ka tas bērns, kurš dzīvo vistuvāk jaunpienācējam, palīdz viņam vai viņai iedzīvoties jaunajos apstākļos. Mans skolotājs paaicināja mani uz konfidenciālu sarunu un piekodināja īpaši parūpēties par Simamoto sakarā ar viņas fizisko defektu.

Tāpat kā visi vienpadsmit vai divpadsmit gadus veci bērni, kuri pirmo reizi sarunājas ar nepazīstamu pretējā dzimuma pārstāvi, arī mēs dažas dienas jutāmies visai neveikli, taču mūsu izturēšanās kļuva brīvāka tajā pašā mirklī, kad noskaidrojām, ka abi esam vienīgie bērni. Mēs abi pirmo reizi mūžā bijām sastapušies ar otru vienīgo bērnu, un abi dziļi dvēselē glabājām ar šo statusu saistītos pārdzīvojumus. Mēs bieži kopā devāmies mājās no skolas. Gājām lēnām, jo Simamoto klibā kāja traucēja iet ātri. Līdz mūsu mājām no skolas bija trīsceturtdaļjūdzes attālums, un visu ceļu mēs sarunājāmies par visdažādākajām lietām. Sarunu gaitā atklājām, ka mums ir daudz kopīga: mēs mīlējām lasīt un klausīties mūziku, nemaz jau nerunājot par kaķiem. Mums abiem bija grūti izskaidrot apkārtējiem savas jūtas. Mums abiem bija kopīgs garš negaršīgo ēdienu saraksts. Mēs atklājām, ka mums abiem patik vienīgi

un tie paši mācību priekšmeti un mēs abi nevaram ciest vienus un tos pašus mācību priekšmetus. Tomēr starp mums pastāvēja arī kāda būtiska atšķirība – Simamoto bija daudz dziļāk par mani ierāvusies aizsargbruņās. Atšķirībā no manis viņa piespieda sevi apgūt arī tos priekšmetus, kas viņai nepatika, un saņēma tajos labas atzīmes. Viņa ēda skolas pusdienas arī tad, ja ēdiens viņai riebās. Citiem vārdiem sakot, viņas uzbūvētais aizsargvalnis bija daudz augstāks par manējo, taču tas, kas atradās ārpus šā valņa, gandrīz ne ar ko neatšķīrās no tā, kas atradās ārpus manējā.

Būdams kopā ar citām meitenēm, es nekad nejutos tik brīvi kā Simamoto sabiedrībā. Man patika doties mājup kopā ar viņu. Viņa ejot mazliet kliboja. Reizēm pusceļā mums nācās atpūsties uz parka soliņa, taču man pret to nebija nekādu iebildumu, drīzāk otrādi – biju priecīgs par iespēju pavadīt kopā ar viņu vairāk laika.

Drīz mēs sākām pavadīt kopā ļoti daudz laika, taču neatceļos, ka klasesbiedri būtu mūs šajā sakarā ķircinājuši. Toreiz tas mani nepārsteidza, taču tagad šķiet divaini. Galu galā šajā vecumā bērni mēdz apcelt tos, kurus uzskata par pāri. Iespējams, ka tā iemesls bija Simamoto rakstura īpašības. Viņā jautās kaut kas tāds, kas it kā lika cilvēkiem piesargāties. Viņa izturējās tā, ka nevilšus radās doma «būs labāk, ja es šīs meitenes priekšā nerunāšu muļķības». Pat mūsu skolotāji izturējās pret viņu piesardzīgi. Iespējams, ka viens no iemesliem bija viņas klibums. Katrā gadījumā cilvēki uzskatīja, ka tādu meiteni kā Simamoto nav ieteicams ķircināt, un man tas nāca tikai par labu.

Fiziskās audzināšanas stundās viņa sēdēja blakustelpā, slēpošanas vai alpīnisma nodarbību laikā palika mājās. Viņa nepiedalījās arī vasaras peldēšanas nometnes pasākumos.

Ikgadējā sporta dienā viņa šķita galīgi neiederīga, taču visos pārējos aspektos viņas dzīve skolā neatšķīrās no pārējo bērnu dzīves. Viņa nemēdza runāt par savu slimo kāju, cik atceros, viņa netika to pieminējusi nevienu reizi. Mājupeceļā viņa nekad neatvainojās par to, ka aizkavē mani, un arī viņas sejas izteiksme nepauda šādu atvainošanos. Tomēr es skaidri zināju, ka viņa nepiemin šo faktu tieši tādēļ, ka tas sagādā viņai sāpīgus pārdzīvojumus. Viņai nepatika viesoties citu bērnu mājās, jo saskaņā ar japāņu paražām viesi pie ieejas noauj apavus. Viņas korpēm bija dažāda augstuma papēži, un arī pašām korpēm bija atšķirīga forma – šo faktu viņa par katru cenu mēģināja noslēpt. Pēc visa spriežot, kurpes bija izgatavotas pēc īpaša pasūtījuma. Pārradusies mājās, viņa vispirmām kārtām pēc iespējas ātrāk noāva un iebāza skapī šīs kurpes.

Simamoto mājas viesistabā stāvēja pilnīgi jauns stereoatskaņotājs, un es bieži nācu pie viņas paklausīties mūziku. Tas bija lielisks atskaņotājs, taču Simamoto tēva ilgspēlējošo plašu kolekcija nebūt neatbilda atskaņotājam. Tajā bija tikai piecpadsmit plates, galvenokārt klasiskās vieglās mūzikas ieraksti. Mēs neskaitāmas reizes klausījāmies šīs plates, un es līdz šai baltai dienai atceros šo mūziku – katru noti.

Simamoto bija atbildīgā par platēm. Viņa izņēma plati no apvalka, uzmanīgi, nepieskardamās pie rievīnām, uzlika to uz atskaņotāja ripas, pēc tam ar smalku otiņu notīrīja putekļus no atskaņotāja galviņas un uzmanīgi nolaida adatu uz plates. Pēc plates noklausīšanās viņa to apsmidzināja ar speciālu šķidrumu un notīrīja ar filca gabaliņu. Pēc tam viņa ievietoja plati apvalkā un nolika to paredzētajā vietā uz plaukta. Šo kārtību viņai bija iemācījis tēvs, un viņa, piemiegusi acis un aizturējusi elpu, dziļā nopietnībā izpildīja visus norādījumus. Šīs nodarbes laikā es sēdēju uz divāna un vēroju viņu. Tikai tad, kad plate

beidzot atradās drošībā uz plaukta, viņa pagriezās pret mani un pasmaidīja. Katru reizi man ienāca prātā doma, ka viņa rīkojas nevis ar plati, bet gan ar stikla traukā ievietotu trauslu dvēseli.

Mūsu mājās nebija ne plašu, nedz arī atskaņotāja, jo maniem vecākiem mūzika bija vienaldzīga, tāpēc es parasti klausījos mūziku neliela plastmasas īsviļņu radioaparāta atskaņojumā. Man patika rokenrols, taču drīz vien iepatīkās arī Simamoto iecienītā klasiskā mūzika. Tā bija citas – pievilcīgas pasaules mūzika, taču pirmām kārtām man šī mūzika patika tāpēc, ka *viņa* bija daļa no šīs citas pasaules. Reizi vai divas reizes nedēļā mēs sēdējām uz divāna, dzērām viņas mātes pasniegto tēju un pavadījām pēcpusdienu, klausīdamies Rosīni uvertīras, Bēthovena Pastorālo simfoniju un Griega svītu «Pērs Gints». Viņas māte priecājās par maniem apciemojumiem. Viņa bija apmierināta, ka meitai drīz pēc iestāšanās jaunā skolā radies draugs, un man šķiet, ka sava loma bija arī tam, ka es biju kārtīgi ģērbies. Godīgi sakot, man viņas māte nepatika, lai gan šai nepatīkai nebija nekāda iemesla, vismaz es nebūtu varējis to nosaukt. Viņa allaž izturējās pret mani laipni, taču es nojautu viņas balsī aizkaitinājuma pieskaņu, kas lika man piesargāties.

No visām Simamoto tēva platēm man visvairāk patika tā, kurai abās pusēs bija Lista klavierkoncertu ieraksti. Šī plate man patika divu iemeslu dēļ. Pirmais iemesls bija plates skaistais apvalks, bet otrs – fakts, ka neviens no maniem paziņām, izņemot Simamoto, nekad nebija dzirdējis Lista klavierkoncertus. Šī doma radīja priekšpilnu satraukumu. Es biju atklājis pasauli, ko nepazīna neviens no man zināms cilvēks, slepenu dārzu, kurā ieiet bija ļauts tikai man vienam. Es jutos tik pacilāts, kā nonācis citā – augstākā eksistences līmenī.